

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

zhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, odgovorni urednik slovenskega in hrvatskega dela Jože Pahor. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24.— — Tekoči poš. račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 15

V Trstu, 1. avgusta 1925.

Leto VI.

Delovna šola

(Nadaljevanje.)

13. Dan malega učenca. Končno naj opišemo še en poljuben dan malega učenca v naši šoli.

Sreda novembra je. Pred nekaj dnevi smo se odločili za ekskurzijo h krojaču. Poslali smo že delegacijo (odposlanca) h krojaški zvezi, in ta nam je naznačila neko primerno delavnico v našem okraju. Naša delegacija je tudi v tej delavnici že priglasila naš prihod; pri tej priliki se je obvezala tudi za naše zadržanje.

Včeraj smo uredili svoje priprave: medsebojno smo si povedali vse, kar že vemo o krojaštvu; kolikor je bilo mogoče, smo si tudi zaznamovali, na kaj bomo posebno pazili; orientirali smo se po načrtu, onem shematičnem, ki ga imamo sestavljenega iz slik, in smo obširno govorili, kako se obnašamo, da nas bodo povabili še drugič. Sklenemo sledeče: ne ostanemo več kot pol ure, ogledamo le najvažnejše (in sicer kaj?) ter se naposled zahvalimo. Komaj so danes prišli otroci v šolo, komaj so se očistili, ogreli in spili kavo, že se napravljamo, ko se še prej porazgovorimo o vremenu. Nekateri pospravijo posodo, drugi jo pomijejo, tretji se oskrbe s tem, kar smatrajo za potrebno. Vsi pa gledajo uro: ko bo velki kazalec čisto zgoraj (10 ur), moramo biti že oblečeni in odidemo v parihi iz šole (namesto, da bi otrok silil, jh učitelj navadi paziti, da se sami ravnajo po uri in da ne »ubijajo časa« po grdem ruskem običaju). Pridruži se nam tudi skupina starejših. Pojemo koračnico in gremo iz šole; zunaj pa se dostojno vedemo. Ko je učiteljica povedala otrokom naslov, jim prepusti vodstvo (kaj narediti, če se izgubimo v mestu?). Nahajamo se v delavnici, ki je v bližnji ulici. Želimo dober dan. »Prišli smo k vam, da se kaj naučimo. Za nas je zelo važno in zanimivo vedeti, kako delate. Prosimo, da se ne pustite motiti in nadaljujte svoje navadno delo. Otroci jamčijo, da bo red. Skrbeli bomo, da vam ne povzročimo nepotrebne dela in bomo le malo časa ostali tu.« Otroci se razdele v razne strani (prosto opazovanje), in šele tik pred odhodom jih učiteljica »opozorí« na različne stvari. Gotovo so postali tudi krojači zgovorni. »Otroci, čas je, poslovite se!« Vedno je genljivo, če se otroci poslavljajo, za to priložnost smo si pa izmislili presenečenje: poslovilno pesem. Drugo presenečenje pa jim bomo prinesli čez nekaj dni: katerokoli reč, ki smo jo napravili iz kakšnega zavržka, najdenega pri ekskurziji ali kako risbo...

Kmalu po 11 uri smo spet v šoli in govorimo o opazovanem (razgovor ali ilustriranje) na pr. o oblekah ali drugih krojaški izdelkih, o krojaškem delu sploh, o šivalnih strojih (posebno takih, ki se gonijo z nogo), končno o krojaških strokovnih izrazih (pametno je, da se pri tem nekateri otroci iz drugih, v šoli ostalih skupin, pomešajo med naše otroke; oni nam bodo že znali staviti vprašanja). Zdaj je poldan, treba je kositi (strežejo otroci), sledi prosta ura, intimno pogovarjanje in pripovedovanje. Učiteljica čita med tem kupljen časnik in

pripoveduje otrokom »novosti«, ki so zanje primerne. Oprostite, pozabil sem omeniti, da smo — naravno — nekaj strokovnih izrazov in tudi še kaj drugega v obliki poedenih besed zabeležili v zvezke.

Drugo polovico dneva izpolnimo z igranjem »krojača«. Krojač dobi naročilo. Kaj mora napraviti?

Koliko metrov bo potreboval? Koliko bo to stalo? Koliko časa bo potreboval zato? Koliko stane to ali ono? Toda za božjo voljo ne kakšne računске ure! Nato pridejo posnemovalne igre, lahko tudi čitanje, nato igre, da se gibljemo, čaj, pospravljanje, pogovor in odhod domov. Pomisliti je treba, da bo v resnici komaj mogoče (da, niti se ne spleča), izpolniti ves dan z eno temo: otroci nam bodo nudili s svojo živahnostjo, če smo sprejemljivi, vrsto najkrajših novih tem. Ponovno opozarjam, da bomo imeli drugo polovico dneva za naše osemletne tudi še ves repertoar predšolske skupine na razpolago. Te ga ni pozabiti.

14. Mali kmetovalec, delavec in prirodoznanec. Nič ne vem, kdaj uradno konča šolsko leto, tudi me to prav nič ne zanima. Vem le eno: »Pomlad je tu, pomlad je tu!« Odslej smo »z deželo«. Ali kje naj v mestu dobimo to »deželo«? Prav bi bilo, če bi imeli na dvorišču ali v sosednem vrtu gredico za vsak razred. Poleg tega naj bi imelo več šol še skupno polje srednje velikosti, in vsako mesto ima tudi v vsakem okolišu dovolj neobzidane prostora. Kar se tiče vasi, se tam reši vprašanje prepustitve zemljišča šoli dosti enostavneje, ne da bi bilo treba učitelju vlagati pismenih prošenj po pisarnah.

Najprej smo torej zemljemerci in se učimo meriti površino. To se učimo lahko tudi v šolski sobi potom kariranega papirja. Kako dolga je stranica kvadrata? Koliko takih kvadratov ima narisani kvadrat? Koliko drugi? Recimo, da so kvadrati dm^2 ali m^2 . Koliko dm^2 , m^2 ?

Tako se otrok hitro seznaní s m^2 . Isto napravimo s pravokotnikom, s pravokotnim trikotnikom (le izpraševati, nič povedati naprej!). Ostalo že jemljemo na polju, ko merimo ploščino koščka polja (paralelogram, trikotnik; razdelitev mnogokotnika na trikotnike). Z ograjenjem koščka zemlje se riše tudi črte za kariranjem papirju (merilo). Tu si lahko prisvojimo tudi nekatere geometrične spretnosti (dolgotne mere, merjenje prelomljene črte; seštevanje in odštevanje odsekov; merjenje z merilom, ki ima več dolgotnih enot; razdelitev v dele in sektorje; sestavljena imenovana števila, navadno spreminjanje, metrični sestav); kot in kotomer; urejanje s svinčenico; načrt in merilo.

Dalje se učimo spoznavati tudi tla. Kakšna tla imamo? Pričnemo preiskovati tla (če ne vemo, kako se dela, kako izvemo?) Gre torej za razvoj zelo važne lastnosti otrok — zmožnosti, iskati znanje. Katere rastline imajo rajše tako zemljo? Sledi razgovor, in če sami ne vemo, napravimo ekskurzijo k »strokovnjakom« (takega bo gotovo najti med

starši naših otrok) ali pa se zatečemo k poljudni knjigi (če nimamo knjige, kje naj potem iščemo? Kako izberemo primerno?) Sledi vprašanje gnojenja (spet moramo delati ekskurzije in poizvedovati, in namenoma ne dajam učitelju metodičnih navodil, da ne oropa otrok spodbujajočih reči, ko ta navodila uporabljajo). Končno pride še oranje, prekopavanje, brananje in rahljanje tal z grabljami. Tu razpade pouk v dva dela. Na eni ne preveliki gredici se more udeležiti idealno «manualno» delo otrok: prekopavanje in rahljanje tal (veliko število otrok bo pripomoglo, da se izvrši težji del tega dela). Pri tem ni potrebno, da ima vsaka šola svoje «lastno» orodje (praoblika kmetijskega združenstva). Na poskusnem polju pa se brezpogojno uporabljajo spolnjeni plugi, brane in sejalni stroji (zelo važno je, opazovati z otroci delavni mehanizem in njegov razvoj iz primitivnega mehanizma).

Nato se učimo spoznavati semena, ki smo jih izbrali in prične setev (sejalni stroj na polju in rastline v gredici z vsemi podrobnostmi — spet vrsta poizvedb).

Po lepem prazniku, zvezanem z setvijo na polju, prične upanja na žetev (spoznanje starih praznovanj poljedelskih ljudstev, četudi morda le ruskih in, če mogoče, njih reprodukcija, ter poganski pomladni prazniki; izračunavanje žetve). Če imamo drevesa in smo del zemlje uredili kot cvetični vrt, pričnejo vrtna dela. O tem se učimo pri vrtnarjih in iz knjig — kje pa dobimo te? Kako zajemamo iz njih vedo? Za božjo voljo, ne zatecimo se tudi tu k papirni prošnji, naj se nam pošljejo potrebne knjige, ne, zganimo se in iščimo jih. Če bi že bili sami nesposobni, nabaviti si knjige, kako naj se izobrazujejo naši učenci, kadar bodo odrasli? Skupno z drugimi šolami itd. naj se ustvari okrožna (rajonska) organizacija za nabavo in uporabo knjig. Pri tem ne bomo mnogo opravili (kakor nikjer) brez razdelitve dela in brez kolektivnega dela. To naj učitelj spozna in naj ne stoji tu po svoji krivdi ne da bi si znal pomagati. Res je, da prevzame včasih kot velik otrok nase vse delo, ki bi ga morala skupnost opraviti, zahteva sam od sebe znanje, ki ga ne zmore niti

enciklopedist, in potem končno toži, da je brez moči in da ničesar nima. Bistveno v tej zadevi je, organizirati diferencirano skupno delo (ne pa osebno delo učitelja) in imeti voljo, učiti se skupno z otroci, ne pa «dajati ure».

Doslej smo bili poljedelci. Zdaj je pa čas, da postanemo botaniki, učeni rastlinski fiziologi. Ono seme, ki smo ga vsejali, nas dovede do vrste vednosti. Zakaj orjemo in rahljamo tla? Zakaj ne razkopljemo semena globoko v zemljo? Zakaj sejemo spomladi? Seme potrebuje vodo, zrak in luč. Kaj povzroča voda pri semenu? Pripovedovati o kaljenju semena (kako razkroji kaleče seme ovoj itd.). Kakšen zrak potrebuje seme (goreča trska ugasne v posodi s kalečim semenom). Kako se seme kisa (pripovedovanje o življenjski zmožnosti semena). Kako je seme zgrajeno (kaleči grah), ovoj in embri; ključni listki, korenina, klična rastlina — klica; primerjava s kalečo pšenico (beljakovina, klica, embri). Namakanje moke (klej ostane, z vodo odteka škrob). Razne vrste semen, «dobra semena». Poglavje »Semena» smo torej preučili in sicer na najbolj nazoren način. Že prej, ko smo zemljo prekopali in gnojili, smo obravnavali «zemljoznanstvo». Zgolj polivanje «dobre» in «slabe» zemlje nam pokaže, kaj je gnoj. Pri nakupu umetnih gnojil se nam pojasni vrednost fosforne kisline z apnecem (kostna moka in superfosfat), kakor tudi kalijevih gnojil (pepel, ka'nit) in dušika (soliter, zelena gnojila, podiranje stročnic). Osebnost, se ne bi bal rabiti strokovnih izrazov. Poskusi: vzreja rastlin na slabi in na različne načine gnojeni zemlji.

Vse navedeno znanje bodo otroci dobili na poskusni gredici (ni nikakor treba gledati, da naučimo otroke vse in na vsak način). Pri tem se naučijo tudi tehniko intenzivne kulture gredic (prekopavanje, rahljanje zemlje z grabljami), na kar lahko pridružim za prihodnost upanje na kulturo v prostoru za kaljenje. Tehnika kultiviranja bi se nanašala v glavnem na koristne rastline, na žitnice, zelenjavo, gomoljnice in krmilne trave. Naša poskusna gredica bi bila za nas ne le šola agronomije in fiziologije, ampak bi bila tudi sredstvo socialne vzgoje.

(Dalje.)

Angleška šola

(Konec.)

VI.

Vseučilišča.

Razvoj angleškega vseučiliškega šolstva je tako rekoč še zelo mlad pojav. Vseučilišča v Oxfordu in Cambridgeju so bila do zadnjih let prava ognjišča humanistične kulture in torišča suhe znanosti, brez posebnih zvez s srednjim šolstvom in so živela mimo meščanstva in delovnih slojev. Tudi niso imela prav za prav nikakih zvez s vsakdanjimi profesionalnimi poklici; le v zadnjih letih so nastala nekatera vseučilišča, ki dajajo narodu potrebnih profesionalistov in si je v tem oziru stekel na Angleškem posebne zasluge Lord Haldane. Država, ki je še v letu 1913. dotirala vsak zavod z 10 tisoči šterlingov, danes nakazuje vsakemu že 35 tisoč, in se je v zadnjih letih propaganda za te zavode raztegnila tudi na privatnike ter samo angleško občinstvo, ki kaj rado zbira potrebna sredstva, tako da so narastli po številu in je vsak zavod tudi bogato opremljen s potrebnimi laboratoriji, knjižnicami itd.

Razen prastarih zavodov v Oxfordu in Cambridgeju (1168. in 1209.), je imela tudi Škotska štiri vseučilišča v St. Andrews-u (1411.), v Glasgow-u (1455), v Aberdeen-u (1494.) in v Edinburgh-u

(1582.). Olivier Cromwell je bil ustanovil v Durhamu l. 1657. zavod, ki se je šele l. 1831. spremenil v univerzo. Irlandska je imela vseučilišče v Dublinu od l. 1559. Nov pogon je dobil vseučiliški problem na Angleškem l. 1828. po ustanovitvi londonske univerze. Vsi ti zavodi so v zadnjem petdesetletju, kar se tiče njihovega notranjega ustroja, doživeli radikalno reformo, tako da ne služijo več suhoparnemu študiju, ampak dandanes tudi v resnici zagajajo državo s potrebnim profesionalističnim materialom. V letih od 1880. do 1909. so nastale univerze v Manchesterju, Birminghamu, Liverpoolu, Leedsu, Sheffieldu in Bristolu. Zato je tudi primerno narastlo število dijaštva. V dvoletju 1919-20 je bilo na Britanskem 30 tisoč vseučiliščnikov, ki se porazdele v 18 tisoč za Angleško, 8 tisoč za Škotsko, 3 tisoč na Irsko in 1500 na Galles. Iz teh števil je tudi razvidno, da pride na Škotskem na vsakih tisoč prebivalstva 1,7^{0/000} dijakov, medtem ko je na Angleškem razmerje samo 0,5^{0/000}. Število dijakov, ki obiskujejo vseučilišča, je znašalo v istem dvoletju (1919-20) na Angleškem in Galles 5000, v Škotski pa 2000.

Zanimivo je, da imajo ženske v Oxfordu in Cambridgeju svoje lastne kolegije in da, medtem ko jim je na prvi univerzi dovoljeno polagati izkušnje, jim tega drugi zavod ne priznava. V drugih mo-

dernih angleških vseučiliških zavodih pa vlada za oba spola popolna enakopravnost in so na nekaterih ženske celo članice akademsk. učnega zbora.

Za vstop na angleško univerzo ni treba nikakih posebnih diplom ali spričeval. Vsak se lahko vpiše, če doseže določeno starost in prestane potrebno preizkušnjo. Skušnja se naslanja večidel na pismene izdelke kandidata, ker je po mnenju angleških pedagofov ustna izkušnja najslabše didaktično merilo. Naučni program obsega nekaj obligatnih predmetov, kakor na pr. literaturo in angleški jezik, zgodovino, zemljepis, prirodoslovni nauki, francoščino, in nekatere neobligatne predmete, ki si jih kandidat lahko sam izbere, kakor računstvo, ali latinščina, ali grščina. Pripomočki, kakor knjige ali izpiski so kandidatu prepovedani. Sploh sloni vsa procedura na absolutnem zaupanju. Večkratna pozikna preiskavanja so dognala, da so slučajni sleparije ali drugih mahinacij zelo redki, nekako 2 ali 3 na 2000.

Po vpisu na vseučilišče je dana dijaku dvojna pot: ali lahko obiskuje splošni kurz ene fakultete, ali pa se specializira v nekem določenem predmetu. Karakteristično za razmerje med proforskim zborom in vseučiliškim dijaštvom je to, da je angleški profesor dijaku na razpolago pri izbihi primerne študija, ki ga poslednji opravlja vedno v stiku s prvimi, kateri mu lahko vsled starosti, sposobnosti in izkušnje tudi vedno prav svetuje. V zadnjem petletju se kaže na angleških vseučiliščih močna tendenca, da naj se dijak ne sili med vseučiliškimi nauki k nobeni specializaciji. Spozna naj predmet poprej v vsej njegovi obsežnosti in šele potem, ko je tu doma, naj se obrne k podrobnosti, ki se je misli oprijeti in se vanjo zaglobiti.

V starejših univerzah, kakor v Oxfordu in Cambridgeju, žive dijaki v kolegijih, prav kakor v srednjih šolah. V modernih, časovno mlajših vseučiliščih pa je življenje svobodno. V teh je zanimivo razmerje, ki vlada med dijaki obeh spolov. Angleški dijak je po večini moralen in korekten. Od 18. do 23. leta se peča intenzivno le s študijem in igro. Tih in molčeč, ne pozna mladostne kričavosti, lahkomišelnosti, ki jo često srečaš pri dijakih drugih narodnosti. Samohvala mu je skorajda neznana. Seksualna in čuvstvena umerjenost ga obranjuje moralne propasti. V tem oziru ima zanje veliko vrednost smotrna in vztrajna gojitev sporta.

Pojačana hajka?

U najnovije vrijeme upriličuje se gonja protiv istarskih učiteljskih društava. Iza famozne skupštine pazinskog društva, članovi se na razne načine proganjaju. Kod nekih su se izvršile temeljite premetačine, druge opet školske oblasti pozivaju na odgovornost, trećima se prijeti sa izgonom iz službe i sve se to zbiva samo radi toga, što učitelj svjesno vrši svoje staleške dužnosti i brani interese staleža.

Poznat nam je slučaj, gdje je jednog kolegu na Pazinštini njegov predstavljeni nagovaral, da po hadja društvene sastanke. Kad mu je učitelj odvratio, da ako misle da je društvo nezakonito, neka ga oblasti raspuste, on se je povukao, jer znađe, da naša društva legalno postoje.

Jednom su drugu iz voloskog učiteljskog društva oružnici već više puta učinili premetačinu, a oružnički mu je zapovjednik izričito naglasio, da ne će dobro proći, ako i nadalje oстане u društvu.

VII.

Ljudska vzgoja.

Institucije, ki skrbje za ljudsko vzgojo, so na Angleškem številne. Pomnožile so se posebno z razvojem nacionalne industrije in s širjenjem kolonizacije v tujini. Med l. 1750. in 1850. je na Angleškem število prebivalstva zrastle od 6 do 18 milijonov; danes pa že na 36. Posebne zasluge za ljudsko vzgojo ima «British and Foreign School Society»,*) ustanovljena l. 1814. Po vseh industrijalnih centrih so nastale različne delavske šole, ki skrbje deloma za profesionalno izobrazbo, deloma pa za splošno izobrazbo angleškega ljudstva. Navadno so večerne ali nedeljske šole. Delavsko izobraževanje posebno pospešuje Workers Educational Association, nekako delavsko šolsko društvo, s posebnimi vzgojnimi nameni, ki so daleč od vsakdanje politične borbe. V teh krožkih se skrbi v obilni meri za razširjenje smisla za literaturo med delavstvom. Velik delokrog je odmerjen tudi ohranitvi jezikovne čistosti angleščine in pobujanju porasti vsakršnih lokalnih narečij. Smisel za literaturo se širi s približevanjem delavske duševnosti k avtorjem kakor Carlyle, Ruskin, Morris, Arnold in drugimi, modernim dramskim pisateljem.

Velik razvoj zaznamujejo na Angleškem tudi javne in potujoče knjižnice. Vsak del mesta, vsaka vas na deželi ima velike zračne prostore za knjižnico, kjer so ljudstvu na izbero, knjige, mesečniki, časopisi. Delavstvo v pretežni večini ne trati prostega časa po gostilnah in beznicah, ampak preseda uro ali dve, po težkem 8-urnem dnevnem delu, v domači knjižnici. Važna inštitucija so tudi takozvane University Extension, kjer delavstvo lahko posluša predavanja vseučiliških profesorjev, ki v to svrhu potujejo križema po Zedinjenem kraljestvu. Posebna skrb angleških ljudskih vzgojiteljev je ta, da širijo zanimanje za nacionalno dramo. V krožkih delavskih večernih ali nedeljskih šol se uprizarjajo z učenci in učenkami klasične drame, grške in angleške. Posebno priljubljena so dela, komedije fantastičnega žanra, na pr. Shakespeare-jeva «Midsummer Night's Dream» («Sen kresne noči»). Vse to delo stremi za tem, da dvigne in utrdi v angleškem ljudstvu moralne in etične vrednote, na katerih je mogoče sezidati, oziroma prenoviti vso socialno in politično stavbo življenja človeka in vsega naroda.

*) Šolsko društvo za Angleško in inozemstvo.

U školskom okružju Volosko-Opatija jedan od didaktičnih ravnatelja odvraća pojedine članove, osobito mladje, od društvenih dužnosti. Nekima je govorio, da ako žele dojučice godine biti namješteni u blizini, neka se okane svoje organizacije, a drugima je opet dokazivao kako je članarina od deset lira prevelika, te da bi dosta bilo da se plaća samo po dvije lire. Tu se jasno opaža nakana, da kod učitelja utuče smisao i pobudu za njegovu staleško ustanovu. I tako bismo nabrojili sjašet slučajeva, iz kojih se razabire, kako se sve uralo protiv naših društava.

Istaknuti je svakako treba najnoviji događaj, koji nam jasno dokazuje, kako su nekoji državni organi izgubili glavu, te kako se uzalud trde, da rastepu naše vrste. — 28. prošlog mjeseca održavalo je volosko učiteljsko društvo svoju godišnju glavnu skupštinu. Premda se u tome društvu malo radilo, opet su se članovi sakupili u lijepom broju i na svojem sastanku pokazali, da im leži na srcu dobrobit organizacije i procvat škole, te da će sve žrtvovati, da se očuva ugled društva na dostojnoj

moralnoj visini. Za vreme raspravljanja o najaktuelnijim pitanjima našeg staleža i njihovih interesa, nahrupе u prostorije tri oružnika. Najstariji po činu pozove kolegice, da se odstrane, dok je sve kolege po oružnicima dao temeljito pretražiti izjavivši, da mu je bilo javljeno, da se kod prisutnih nalazi oružja. Za vreme ove vrlo važne i ozbiljne premetačine, zaplenjeni su bili bili svi društveni spisi i knjige blagajničke, dok su zaposleni oružnici mjerili prstima žepne nožice, da se uvjere, da li odgovaraju propisanoj veličini. Sve je nekako prošlo, ništa se nije našlo, ali trebalo je ipak da se nešto nadje i učini. Jednome učitelju našli su u jednom omotu nož za brijanje, kojim se istoga

dana ujutro obrijao i eto velikog prestupka. Odvedoše ga oružnici kao najvećeg zločinca u zatvor na Volosko, gdje je odsjedio dva dana. Velika je to stvar bila, te je sud imao, da riješava sudbinu zlikovca. Bila je urečena i rasprava, na kojoj je sud riješio i oslobodio optuženika. Ali svrha se je postigla, progonilo se učitelja i smelalo skupštinu. Možda se kojigod i osmiješio, no to ne smeta, glavno je, da se juriša na učiteljska udruženja i njihove članove.

No ovo suludo i bezglavo šikaniranje sindikalnih ustanova ne će i ne može, da nas slomi. Kao što su se sve prijašnje navale razbile o tvrdoj hridi staleške naše svijesti, tako će se isto i ove potonje.

Definitivno — provizorni

Ne ću govoriti ni lijepo, a niti uljudno. Ta ni s nama se ne postupa ni lijepo, a niti uljudno. Hoću da padaju ove riječi teško kao olovo. Ma baš onako teško kako se na nas učitelje obara cijeli sistem.

Predbaciti će nam moguće tko god, da vrag nije tako crn kako ga slikamo. Ali mi odgovaramo, da je još crniji nego li što ga slikamo. A štaviše istina je, da taj vrag ne spava, već dalje kroči i obara nevinu žrtvu.

Prigovoriti će nam se onom krilaticom: «Eguali doveri, eguali diritti». A mi otvoreno izjavljamo: «Tutti doveri, nessun diritto». Reći će nam se, ta ipak smo vas definitivno imenovali. Da, gospodo, jest, ali pro forma. Za nas ta definitivnost ne vrijedi i ne važi. Zabrudati ćete nam: vi ste jednaki pred zakonom: Testò unico delle leggi sulla Pubblica Istruzione... Titolo IV Stato giuridico ed economico dei maestri. Odgovaramo vam, da se tih paragrafa poslužujete samo kada se radi o kakovoj akciji protiv nas, što su kod vas danomice na dnevnome redu. I tako je naš pravni položaj labilan i definitivno — provizoran, jer...

dosta je, da dobijete jednu tužbu seoskog krčmara, (kojemu je naš učitelj nesimpatičan, jer ne dolazi k njemu u krčmu, ili je — antialkoholista — a u isto vrijeme je taj krčmar svojega interesa radi vaš povjerenik), onda slijedi iza toga upravo nekulturno premještenje, ne obazirajući se na ekonomsko stanje učitelje i obitelji, a što se školskog napretka tiče i koliko to škodi školi, u to se vi niti ne obazirete. Dalje se vi ne obazirete kod tog nemilosrdnog čina, da li premještenje slijedi u sredini ili čak na pragu ili tik pred svršetkom školske godine. Onaj kaos i anarhija, što nastane u takovim prilikama u didaktičnom, poučnom i uzgojnom obziru — vi na to i ne pomišljate. Glavno vam je, da je jedan manje i da udovoljite stranačkim strastima. Dalje slijedi iza takove slične tužbe, koja temelji na prostoj laži, kleveti i egoizmu i fanatizmu i osveti — immediata suspensione... Onda, dosta je, da dobijete od kakovog postolara, pekara i duševnog propalice tužbu kao gore rečeno, vi izvršujete kako rečeno... Dosta je, da se učitelj razgovara u selu u slučajnoj grupi seljana, — to udara u oči, raširi — slijedi kao gore... Naš učitelj posjeća svog susjednog kolegu ili kolegicu, (pa makar i ljubavi radi), to se onda raportira od najprostijih elemenata i slijedi ad gore... Selo prima kakovu novinu, što ne pripada vladajućoj stranci, stigne učitelja — idem —... Ako štogod novine pišu o okružju u kojem se učitelj nalazi i ne ugadja to pisanje vladajućoj stranci, onda je učitelj odgovoran urednik te novine i dogodi mu se ad rečeno... Dodje li slučajno za vrijeme izborne borbe propagator koje stranke, n. pr. komunist u selo, onda je učitelj — komunist, dodje li sutra nacija-

list, onda je učitelj, taj isti nacionalist, treći dan stigne republikanac, a onda je taj jedini učitelj i republikanac, i ako sve to nije gromovnicima po volji — tužba i — čitaj gore... Šta više, tužbe dolaze o nekim revolucijama, o bunama, o tajnim dogovorima i strašnim prevratima — da selo od 20 kuća — hoće da se obori na svu državu, molim vas, e onda immediata suspensione... Dosta je sabiraonik za kakovu svrhu, eto ti opet — vraga...

I tako bi nabrajali, da ne bi skoro nikada svršili, jer to se danomice događa. Intresantno je kod svega toga, što ne dodje nikada skoro do istrage, već na temelju informacija, neosnovanih i klevetničkih i lažljivih i sfantaziranih tužbi zadene našega učitelja grdna i sramotna kazna. Čudno je kod svega toga, da se toga učitelja krivca ne predaje pred civilno — sudište, kada se je ogriješio o tolikim i tolikim veleizdajama i državnim zločinima.

Intresantno je kod otpusnog dekreta, kako je taj ljepo sastavljen, onako službeno, majstorski i na oko praveditno i rekao bi zakonito, jer nabraja: visto l'art. x y, ecc. itd. itd... čovjek bi rekao: pa boriti kolego, zaslužio si tu kaznu. Pogledaj samo, što § veli. — Kod toga se događa, da se za takovog učitelja rabe ne samo kazneni paragrafi, već se događa, da se ta žrtva — učitelj uopće nije se ni ogriješio s nikakvim činom protiv tom paragrafu.

Kad ne bi bio taj svijet varav i pokvaren i malo više iskren, onda bi se glasilo otpusni dekret ovako: Budući da je N. N. potomak slavenskih roditelja; budući da se nije i da se ne će pretvoriti u drugi rod i budući da ne zatajuje svoje majčino mlijeko: onda se N. N. s mjesta otpušta iz učiteljske službe... Tako bismo mogli barem uskliknuti: Evviva la sincerità! A tako je sve to skupa kukavno, nepravedno i varanje javnoga mnijenja.

Pa napokon, mi sve to ne bi ni nabrajali, jer to su za nas interesirane same malenkosti i obične dnevne trice. Mi smo se već tako priučili u tom «ex lex» stanju, da nas baš sve to malo ništa ne uzrujava. Mi, koji znamo, da smo definitivno — provizorni, čekamo svakom poštom — telegram za odlazak na eventualnu novu garniziju, jer smo si svjesni, da se nalazimo u onoj ratnoj, vojničkoj: Marschkompagnie-ji.

No pri tome, premda su naši živci postali tako rekuć neosjetljivi za taj naš položaj, s druge strane moramo opet otvoreno priznati, da trpimo kod toga i veliku muku mučimo, jer kod takovog sistema trpe i stradava naša obitelj i naša nejaka dječica. Ne samo da kod tog decimiranja slavenskog učiteljstva u Istri trpe naše obitelji moralno, već i materijalno. Kada bi kod toga samo «krivci» trpjeli nikome ništa, ali tako je zlo i naopako.

Stoga bi za nas najbolje bilo, da nas ne drže dalje u agoniji, već neka nas dignu iz ropstva u pravni položaj, ili pak nas istrijebite, jer dulja i produžena

Učiteljsko društvo za kotar Volosko-Opatija obdržavalo je 28. junija o. g. u Mihotičima svojo glavnu godišnjo skupščino.

U prisutnosti 19 članova otvoril je predsednik skupščino. Izrazi u ime društva saučešče kol. Jačiču nad gubitkom oca.

Iza tega društveni tačnik pokudi našo nesavjesnost i nemar prama našoj organizaciji. Pozivlje prisutne a preko ovih i neprisutne, da se već jednom maknu iz mrtvila, ako hoćemo da se bar donekle othrvamo teškim udarcima, koji nemilosrdno udaraju po našoj organizaciji i po našoj koži.

Kolega predoči nam potrebu organizacije, pa i on još oštrijim riječima ožigoše nerad našeg društva i predloži, da se članove, koji su društvu na teret i sramotu jednostavno izbaci iz društva; provedba tog predloga ima izvršiti odbor u najkraće vrijeme.

Prijedlog bi prihvaćen sa odobravanjem. — Izjavi nadalje, da bi rad u našem društvu mogao biti kudikamo veći i uspješniji, jer nam to okolnosti dopuštaju.

Na upit kol. R., u čemu se sastoji rad odnosno nerad naših društava, kol. D. odgovara, da se čudi

tom pitanju, budući da g. R. dobro znade, da je svakom učitelju bezuvjetno potrebno da usavršava i popunjuje svoje znanje. Već samo usavršavanje čovječjeg nagona za društenost — velik je rad, koji se postizava redovitim posjećivanjem sastanaka i međusobnim potpomaganjem u moralnim i materijalnim potrebama. Ovo je glavna svrha naše organizacije; u ovome se sastoji naš rad.

Nato je slijedio blagajnički izvještaj, po kojem uvidjesmo naše nazadovanje i u tom pogledu.

Za vrijeme utjerivanja članarine dodju u sobu kr. karabinjeri.

Iza tog incidenta, koji je ohrabrio sve prisutne i postigao uprav protivno onome, radi čega je bio proveden, je skupščina nastavila svoj rad.

Izabrala je novi odbor, koji se u glavnom sastoji od istih lica, samo na promjenu funkcija.

Pri koncu bijaše vrlo zanimiva rasprava, vodjena po kol. Račiču o čitanci, koju on sastavlja za dodatne sate. Upitav za mnijenje o potrebi čitanke, prisutni mu potvrde neophodnu potrebu iste, te mu izraziše zahvalnost za njegov požrtvovalan a nezahvalan rad.

Time bi zaključena ova zanimiva skupščina.

Feljton

Stano Kosovel: LORD BYRON

IV.

Ko se je vrnil Byron s potovanja po Orijentu domov na Angleško, ni vedel, če bi se posvetil politiki ali pesništvu. V lordski zbornici je imel koncem meseca februarja velik govor. Ž njim je dosegel znaten uspeh. Toda začetkom marca sta izšla prva dva speva «Romanja viteza Harolda» (Childs Harold Pilgermage). Tedaj je že bilo jasno, kaj bo ž njim. Prva naklada knjige je bila v prodaji razgrabljena v treh dneh. Zaporedoma so sledili štirje ponatise. Dve leti pozneje je bilo na svetlem že sedem izdaj. Takšnega knjižnega uspeha ni dosegel pred Byronom še noben angleški pesnik. Byron je čutil, da je doma samo v poeziji in je opustil politiko.

«Childe Harold», ali, kakor je hotel pesnik imenovati svojo pesnitev prvotno «Childe Burun», spominjajoč se svojih dalnjih prednikov, zapusti po divji, neugnani mladosti domovino. Vse mu je polno spleena. Ljubice nima, brez prijateljev je. Na njem se pojavljajo znaki življenjske sitosti. Veselost pogreša in misli venomer na konec.

A vse to je le maska. Pod krinko tragične melanholije, pod obleko resgniranega romarja se skriva mladenič vročih čuvstev, razboritega uma in velike svobodoljubnosti.

Byronu je bilo jedva triindvajset let, ko sta izšla prva dva speva. Z njegovo slavo je bilo tako, kakor je sam rekel: «Zbudil sem se nekega jutra in sem bil slaven». Londonska družba, ki je videla vsebino svojega življenja tedaj v dandyštvu, plesnih zabavah, gledaliških prireditvah, v dolgovih in dvobojevanju, ta družba je Byrona dvignila na svoj ščit. Pesnik se je ni branil.

V «Vitezu Haroldu» so že pesnikovi sodobniki pravilno videli idealistično pesnitev, v nasprotju s poznejšim «Donom Juanom», ki velja za realistično delo Byronovega peresa. Poet ni tu razvijal nobenih splošnih tém; vse se je sukalo okolu njega samega. Subjektiviteta umotvora stoji na najvišji stopnji, pesnikov «jaz» se ne zataji nikjer.

Londonska in ž njo vsa angleška družba je upirala svoje poglede samo v Byrona. Ženske so tre-

petale v mislih na svojega ljubljenca, toda vsaka dama se je bala sesti ž njim za mizo, kajti Byron ni mogel gledati ženske pri jedi. Tudi je imel Byron neki tako drzno čelo, da so vsi ugibali, koliko Turkinj in Grkinj je zapeljal v Orijentu in koliko mož je napadel in usmrtil s svojim bodalom.

«Childe Harold» je postavil Byrona v ospredje angleških pesnikov. En sam je bil, ki se je ž njim lahko meril po svoji popularnosti in slavi: stari romanopisec W. Scott. Družba je dobro slutila prvirat, katerega je prinesel v angleško slovstvo Byronov genij. Vse je govorilo samo o njem. Na vsaki mizi je ležala njegova knjiga, čitali so jo možje in žene, moški so bili ljubosumni nanj, ženske pa druga na drugo. Začelo se je tekmovanje za pesnikove simpatije. In Byron se je zdel samemu sebi kakor kralj med množico častilcev. Lady Karolina Lambova, o kateri bo govora pozneje, je izjavila, ko je prvič srečala Byrona: «Ta blede obraz je moja usoda». Obrnila mu je hrbet, a le za malo časa.

Ženske so si pripovedovale o Byronu neverjetne pravljice. Med njimi je krožila n. pr. vest, da je imel pesnik v Orijentu harem devic. Ta harem pa je v resnici obstojal iz ene same odaliske.

Byron je živel v opojnem zmagoslavju, triumfu in užitkih. Prepustil se je vrtincu. Lady Lambova, entuzijastka, bakhantka in ekscentrična ženska, bitje divje, nemirne nature, katero je njena okolica imela za hudičevko, veverico in netopirja v eni osebi, Lady Lambova se je obesila Byronu na vrat. Bila je tri leta starejša od pesnika, soproga uglednega člana angleške družbe, mati več otrok: nič zato. Ponudila je Byronu v prvem pismu vse svoje dragocenosti, potem ga je imenovala solnčnico, ki se kreče po izvoru toplote. Byron je nekaj časa dopuščal te svoboščine, pozneje pa je odbil damo z energično gesto od sebe. Začel je obenem dvoriti miss Milbanki, sorodnici lady Lambove, svoji poznejši ženi.

Lady se ni dala odriniti zlepa v stran. Prazne obljube pesnikove je niso zadovoljevale. Na nekem plesu je Byron odklonil valček ž njo. Lady je vzela nož in si prerezala grlo. Morali so jo odnesti iz dvorane. Dogodek je dal mnogo povoda za govorice o razmerju med lady in Byronom. Ko je Lambova okrevala, se je maščevala nad pesnikom. Napisala je roman «Glenarvon» in je v njem upodo-

bila Byrona kot demona zlobe, v katerem so posebljene vse slabe lastnosti. Vire za svoj roman je črpala iz Byronovih del in za motto je vzela stih iz «Korzarja»:

«Ime njegovo bo oznanjevalo
potomcem poznim čno le krepost
in tisoč grehov.»

«Glenarvon» je služil angleški družbi za škandalno kroniko iz pesnikovega življenja. Byron je na krivično obtožbo molčal. Pozneje, ko je imel roman v Benetkah iziti v italijanskem prevodu, se je obrnil cenzor na pesnika z vprašanjem, ali morda želi, da stvar ne bo odobrena. Byron je odgovoril na vprašanje s plemenito gesto: založil je italijanski prevod na lastne stroške.

Byronovo lahkomišelnost življenje je končalo z nepremišljenim dejanjem: z ženitvijo. Način njegovega dotedanega življenja ga ni učil spoštovati ženske: njegove ženske so se mu samo podajale in prenašale žrtve svoje lubezni. Zato je bila tragika, ki je temu sledila, tembolj ostra. Byron je dobil za ženo žilavo Angležinjo, miss Ano Izabelo (Anobelo) Milbanke, edinko nekega baroneta. Deklica

je navezala pesnika nase s svojo skromnostjo in preprostostjo. Zgodovina tega koraka pri Byronu kaže, da si pesnik ni bil svest posledic opasnega podjetja, v katerega se je spustil.

Poslal je Milbankevi pismo, o katerem mu je dejal neki dober prijatelj, da je «čedno» napisano. Byron, nagel, kakor je bil, je odposlal pismo snubilne vsebine. Proti svojemu pričakovanju je prejel odgovor, da je Anabela pripravljena poročiti ga. Bil je v škripcih. Preklicati ni mogel več ničesar. Preostalo mu ni nič drugega nego izpolniti dano besedo, in to je storil.

Kaj je zakonski jarem, to je bolj slutil nego vedel. Pred očmi mu je lebdelo življenje lastnih roditeljev, ki je bilo peklenko, polno zlobe. To ga je tudi mačalo pred poroko. Sprva je bil svojega uspeha pri Anabeli vesel, polagoma pa se je začel pogrezati v razmišljanje in spoznavati svojo usodno zmoto. Ko se je bližala poroka, mu je pogum čisto upadel. V seahanski cerkvi grofije Durham, kjer se je vršila poročna ceremonija, se je tresel pred oltarjem in je dal svečeniku negotove ter naravnost nasprotujoče si odgovore.

(Dalje.)

Razno

Montessorijina šola na Danskem. Dr. Maria Montessori je glasilka nove pedagogike, koje načelo je: Ravnaj se po otroku! To načelo ni novo; postavil ga je prvi največji vzgojitelj vseh vekov, Jezus iz Nazareta, takrat, ko je postavil otroka med svoje učence kot zgled. Temu činu so sledila stoletja nasilne pedagogike, ki je zatirala otroka v otroku. Montessori je med najvnetejšimi borci, ki hočejo v žarišče vzgoje zopet postaviti — otroka. Neprisiljeni pogovor z otrokom je za odraslega najbogatejši vir dragocenih spoznanj. Otrokov odkriti in globoko zainteresirani «zakaj» mu odkriva vprašanja in probleme, ki bi jih sam ne opazil ali ki si jih je mislil že davno rešene. L. 1918. so ustanovili v Egelundshusetu Montessorino šolo; ne sicer natančno po zgledu šol, ki jih je ustanovila ona sama, pač pa po njenem osnovnem načelu. Montessori je ustanovila svoje šole za velikomestne razmere, dočim je ta šola podeželska. Otroku so dali vso prostost, da pokaže, kam ga žene zanimanje; otrok se je obrnil tja, kjer polje življenja; tu torej je znanje, ki ga potrebuje za svojo rast. Spomladi opazujejo, kako vznika življenje v naravi; v kuhinji morajo kazati otrokom, kako prirejajo jedila, in jim pripovedovati o hranilnosti itd. Uvajajo jih v pomen vzajemnega delovanja ljudstva; iz tega se zbudi tudi v njih volja, da doprinašajo k skupnemu blagru, kar je v njih moči. V prvih letih so imeli v svoji naselbini — tako je namreč urejena ta šola — različne domače živali, ki so jih oskrbovali otroci. Sprva so delali to z veliko vnemo, sčasoma pa se je ta vnema polegla. Montessori piše mnogo o veliki vzgojni vrednosti, ki jo ima reja živali; v Egelundshusetu pa so prišli do drugih zaključkov in so rejo opustili. To delo bi se vzdržalo le kot dolžnost, a edina dolžnost otroka je, da sledi zakonom narave in razvija pravočasno svoje sile. Večletna izkustva s svobodno deco so pokazala, da se vrši razvoj v perijodah, in to ne samo telesni, temveč tudi intelektualni in moralni razvoj. Ko so otroci videli, da se mora žival zaklati, da dobe svoje meso, so se odrekli uživanju mesa, pozneje tudi uživanju mleka, masla, sira in jajec; postali so torej iz lastnega nagiba vegetarijanci; vzgojitelj je kajpada bil tudi zraven. Od takrat opazujejo pri otrocih mnogo večjo svežost in energijo, boleznj so od

takrat ne pojavljajo. Edini luksus, ki si ga je vzgojitelj pridržal, je bila cigara ob «slovesnih» prilikah; a ker otroci niso marali tega duha, je opustil tudi to. — Stara šola ima čisto napačne pojme o avtoriteti in prostosti; daje čisto otroku prostost tam, kjer je ne potrebuje, na drugi strani ga pa vklepa v nasilni sistem tam, kjer bi moral imeti svobodo. Avtoriteto potrebuje človek tem manj, v čim zrelejšo dobo prihaja. Montessori pravi: «Streti moramo okove, ki smo z njimi oklepali inteligenco novega rodu, a odstraniti tudi one vezi, ki smo z njimi privezali človečanski čut novega rodu na naš materijalizem.» Avtoritete v Egelundshusetu ne smatrajo kot neko pravico vzgojitelja, temveč le kot sredstvo, da se otroku pomaga. Avtoriteta ne sme biti vsiljena, temveč jo mora otrok prostodušno priznati; v konsekvenci tega načela moramo pustiti otroku pravico, da si sam izbira svojega učitelja. Neupravičeno je, zahtevati od otroka absolutno pokorščino; ako otrok odreče vzgojitelju pokorščino, je to znak, da v njem ne priznava več avtoritete; učitelj naj premišluje, s čim jo je zapravil, kajti krivda je gotovo na njegovi strani, saj otrok potrebuje in išče avtoriteto. Otrok priznava avtoriteto tudi v tovarišju, ako se ta v čem odlikuje, in se mu na dotičnem področju rad pokorava. — Za znanje, ki ga nudi šola, mora biti mero-dajen otrok, ne pa morda politični, ekonomski, konfesionalni ali drugi oziri. Otrok mora stati izven eksistenčnega, socialnega ali drugega boja; razvija naj v miru svoje zmožnosti v harmonično osebnost. Otrokovemu razvoju ne smejo biti na poti tudi tradicionalne učiteljeve pravice, kakor: prosti čas, fiksne učne ure, deljenje po strokah. V Egelundshusetu je vzgojitelj otroku vsak hip in v vsem na razpolago. — Pouk današnje šole je usmerjen kvantitativno; stlačiti čim več «znanja» v otroka; nova šola pa hoče **kvalitativno** usmerjen pouk, t. j. pouk, ki navaja otroka k samostojnemu opazovanju in razmišljanju, ki torej jači njegove produktivne duševne sile; edino po tem se ima ravnati izbira snovi. Učitelj star šole nudi otroku znanje, ki so ga drugi premislili; mnogo bolje je že, ako pustimo otroka, da vpraša učitelja, kar bi rad znal; najdragocenejše pa je znanje, ki si ga pridobi otrok z lastnim delom, s tem, da vprašuje **stvari same**; to je oni strastni iznajditeljski duh, ki je povzdignil kulturo na tako višino. Seguin pravi: «Že pri malem otroku se pojavlja ta iznajditeljski

duh, v tem namreč, da hoče vse reči razdreti, da jih bolje spozna; namesto pa, da ga v tem smotreno podpiramo, dobi po rokah.» Vzgojitelj naj otroku principijelno ne odbije nobenega vprašanja; so pa pogosto otroci, ki jim je vprašanje zgolj navada (krivi so temu starši, ker so smatrali vprašanje za znak inteligence in ga zelo radi videli), ki niti ne čakajo na odgovor; tu treba učitelju gotove rezerviranosti; tak otrok se mora odvaditi blebetanja in navaditi mišljenja. Pouk ne obstoja v vpraševanju in odgovarjanju, temveč v učiteljevi spretnosti, da zna otroku **ustvariti okolico**, ki živo vpliva na njegovo mišljenje. Spisje v stari šoli se goji na način, kakor bi hoteli vzgojiti same žurnaliste; v Egelundshusetu pišejo otroci samo, ako se poda potreba za to, n. pr. ako hočejo obvestiti katerega oddaljenega znanca, ali pa, ako si hočejo ohraniti kako spoznanje. Pouk se mora vršiti brez vse lažnjivosti in fikcije. Mnogi bodo nezaupno vprašali: «Ali ne bo na tak načn dobilo znanje gojenca značaja slučajnosti in raztresenosti?» Ta skrb je popolnoma nesnovana, kajti vse ono, kar se stopi z rastočo otrokovo dušo, tvori z isto vedno le organično celoto. Pač pa je raztreseno v njegovi duši šolsko znanje, ki se mu daje secirano po strokah in po preračunanih porcijah. (D. wer. Zta. 1924/3.)

Nova ugodnost «dru. porodnemu» učiteljstvu. Pod tem naslovom so listi objavili okrožnico kr. proveditorata s sledečo vsebino:

Usposobljenostno spričevalo za poučevanje italijanščine na osnovnih šolah, doseženo po predpisih prejšnjega režima (čl. 4. t. z. odredbe 31. julija 1886. št. 6033) se lahko smatra enakovredno naslovu, doseženem s skušnjo po čl. 20 kr. dekreta 1. oktobra 1923., št. 2185, vendar le v slučaju, da je kdo poučeval imenovani jezik po premirju vsaj eno leto z dobrim uspehom na osnovni šoli.

Ta odredba velja tedaj za one učitelje, ki imajo usposobljenostno izkušnjo za poučevanje v osnovnih ali meščanskih šolah z učnim jezikom, ki ni italijanski, ki pa so napravili dopolnilno skušnjo za poučevanje italijanščine v «drugorodnih» šolah le kot učni predmet pred izpraševalno komisijo za poučevanje italijanščine, ki je po napravljeni skušnji na usposobljenostnem spričevalu kandidatov izjavila to s posebnim pripisom, navajajoč uspeh narejene skušnje.

Tako torej okrožnica. V čem obstoji ugodnost in kdaj pride v veljavo, je velika uganka. Pravkar vidimo, da se na pr. tržaško slov. učiteljstvo kliče k skušnjam, da si jih po navedeni okrožnici ni dolžno delati, ker ima vse pogoje, da zadosti gornjim zahtevam. Človek se mora spričo vsega postopanja vprašati, ali so take okrožnice resne, ali samo pesek v oči.

Učiteljstvu, ki je rojeno na ozemlju samoupravnega mesta Trst. Listi so prinesli vest, da se bo pri nastavljanju učiteljstva na trž. ozemlju oziralo predvsem na one, ki so na tem ozemlju tudi rojeni in imajo tu pristojnost. Kdo ve, če bo veljalo to tudi za slov. učiteljstvo. Po mestnem šolskem pravilniku se predvidja le — iztrebljenje.

Žrtev... bivše papeške države. V Borjani na Tolminskem se je pripetila zabavna dogodbica. Tov. Gruntar je na dan praznovanja kraljevega jubileja peljal šolsko mladino v cerkev. S seboj so imeli državno zastavo. Toda duhovnik ni pustil, da bi nešli zastavo v cerkev, menda ker ni blagoslovljena in ker je imel za oni dan še posebne predpise. Zastava je torej ostala zunaj, zato pa je prišel imenovani tovariš v preiskavo, bil premeščen in iz-

gubil 10 dni plače. Pri naskoku na Porta Pia je bilo le malo žrtev, zato pa se vlečejo celo v XX. stoletje. V navedeni vidimo spet enkrat znano naklonjenost nadzornika Spazzapana do podrejenega učiteljstva. Ker se je zadeva v letu 1870. nerodno rešila (ali bolj zamotala), je pa danes mlad učitelj dolžan nositi posledice. Najmanjšega je najlaže zdeti...

Stanovska vest. Tovariša Brezimoviča so ulovili in zaprli, ker je nosil s seboj brivno britev. Dobil bi nekaj mesecev, če bi mu mogli dokazati zločinske namene, ki jih je sumljivi individuum utajil. Svarimo učitelje, ki nosijo brivno britev s seboj iz slabih namenov, naj bodo pri tem previdni. Nam ne bo v čast, če pridemo na glas, da režemo vratove!

Tečaj pri Sv. Luciji od 3.—8. avg. Predavanja se vrše vsak dan ob 9. in 16. uri v sledečem redu:

Ponedeljek: Gospodinska-nadaljevalna šola (pred. Paljk).

Torek: Spol in vzgoja (pred. Ravasini), Ekonomske šole (pred. Gosar).

Sreda: Vpliv religije na razvoj družbe (pred. Rečec).

Četrtek: Žensko vprašanje (pred. Štebi).

Petek: Rodbina in vzgoja (pred. Žgeč).

Sobota: O reformi učiteljske izobrazbe (pred. Žgeč).

«Dijaška Matica» v Trstu. (Vlaganje prošenj). Dijaška Matica v Trstu naznanja, da sprejema prošnje za šolsko leto 1925-26 do vstevši 31. avgusta t. l. Vse prošnje brez izjeme morajo biti spisane na obrazcu, katerega je izdalo društvo in ki se dobi pri vseh dijaških društvih Julijske Krajine in v uradu Dijaške Matice v Trstu, Via Fabio Filzi 10/I. Kdor želi obrazec naravnost od urada D. M., naj pošlje natančen naslov in naj priloži znamko 60 cent. Opozarja se, da se bodo upoštevale le prošnje onih dijakov, ki bodo nabrali kaj članov za D. M. Pristopnice za nove člane dobijo v uradu D. M. in pri vseh dijaških društvih. D. M. pripominja obenem, da so dijaki, ki so dovršili 17. leto, sami člani V nasprotnem slučaju so člani starši.

Vsaki prošnji, v kateri morajo biti navedeni razlogi, iz katerih se prosi podpora, morajo biti priloženi sledeči dokumenti: 1) ubožni list, 2) dokaz, da prosilec obiskuje šolo, 3) ako ni začetnik, dokaz, da je prejšnji letnik z uspehom dovršil. Pri visokošolcih, da je priložil predpisane izkušnje oziroma kolokvije, 4) domovinski list (potrdilo o državljanstvu). V prošnji mora biti navedeno vse, kar naj tvori podlago za njeno pravilno rešitev.

Navodila za nabiranje članov za Dijaško Matico. Redni člani so lahko osebe stare najmanj 17 let. Ustanovni član lahko postane posameznik, ki plača enkrat za vselej lir 100 in društva, ustanove itd., ki plačajo znesek lir 100 za dobo petih let. Redna članarina je bila določena od lanskega zbora na lir 6 za društveno leto, ki traja od 1. avgusta do 31. julija prihodnjega leta. Vpisnina znaša 2 liri. Vsak novo pristopivši član mora izpolniti pristopnico. Znesek lir 8 plača po om položnice Zadrudne Zveze v Trstu. Ko dobi društveni urad izpolnjeno pristopnico in znesek lir 8 potom Zadrudne Zveze, pošlje novemu članu društveno izkaznico. Protij plačilu 1 lire za poštino dobijo novi člani tudi društvena pravila.

Pripomba uredni: Tovariši, ki vložijo prošnje na «Dijaško Matico», so naprošeni, da javijo to tudi Zvezi, v svrhu podpiranja njih vlog.